

ÖĞRETİM ELEMANI VE ÖĞRENCİLERİN DANIŞMANLIK HİZMETİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ VE BEKLENTİLERİ

(The Determination of The Opinions and Expectations of Lecturers and Students About Counselling Service)

Yrd.Doç.Türkan ÖZBAYIR*, **Yrd.Doç.Asiye AKYOL***, **Öğr.Gör.Fahriye VATAN***,
Arş.Gör. Nilay ÖZKÜTÜK*, **Arş.Gör.Fatma DEMİR***, **Arş.Gör.Dilek SARI***,
Arş.Gör.Oya KAVLAK*, **Arş.Gör. Yelda CANDAN***, **Arş.Gör.Hatice BAL***,
Arş.Gör.Aynur UYSAL*

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının, okulda verilen danışmanlık hizmetlerinin yeterliliği konusundaki görüş ve beklentilerini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 1998-1999 eğitim ve öğretim döneminde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 260 öğrenci ve eğitim veren 41 öğretim elemanı oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu aracılığı ile toplanan veriler, SPSS versiyon 6.0 istatistik programında değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda; öğretim elemanlarının öğrencilere verdikleri danışmanlık hizmetinde kendilerini yeterli bulmalarına karşın öğrencilerin danışmanlık hizmetinden memnun olmadıkları saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Danışmanlık hizmeti, danışmanlık, öğrenci danışmanlığı

ABSTRACT

The objective of the research is to determine opinions and expectations of lecturers and students about counselling service given in the school. The sample of the research was composed of 260 students who attended to Ege University School of Nursing in 1998 -1999 semester and accepted to join , and 41 lecturers who gave education. The data that were collected via questionnaire form prepared according to literature involved by researchers were evaluated by statistical program SPSS, version 6.0. At the end of the research, it was determined that although lecturers thought themselves sufficient in counselling service given to students, students were not content with counselling service.

Key words: Counselling service, counselling, counselling student

GİRİŞ

Çağdaş, demokratik ve özgürlükçü toplumda eğitim uygulamalarına verilen değerin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Toplum eğitimden, bireyin bilgili kılınmasını, kişiliğini geliştirmesinin yanı sıra, bireyde istendik davranışların kazanılmasını, gelişen toplum ve yaşam değişikliklerine uyum sağlamasını ve yön vermesini istemektedir.

Yüksek öğrenim gençliği ergenlikten çıkıp yetişkinliğe geçiş döneminin getirdiği bazı sorunlar yanında gelecekteki iş ve mesleği konusunda da yetişkin rol sorumluluklarını yüklenme ve kendi kimliğini bulma sorunlarıyla da karşı karşıya kalmaktadır (Fadıloğlu, 1989:61-68).

Özellikle hemşirelik gibi stres verici bir mesleğe aday olan öğrenci hemşirelerin, ailelerinden uzak olmaları, mesleği rastlantısal seçmeleri, mesleğin özellikleri ve zorlukları, üniversite yaşamı gibi nedenlerin öğrencilerin ruh sağlıklarını etkilediği ve yeterli destek hizmetlerinin verilmediği saptanmıştır. Bu nedenle genç öğrencilere ulaşabilmek ve yeterli destek hizmetlerinin verilebilmesi için rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi zorunlu hale gelmektedir (Bayık, 1993:47-57).

Rehberlik ve danışmanlığın kapsamlı olarak tanımlanması yapılacak olursa rehberlik; bireyi yeterlilikleri ve yetenekleri ile en üst düzeyde geliştirerek, gereksinimlerini karşılama, benliğe uygun rol kavramları ile uygun problem çözme, karar vermede bilgi, beceri kazanmasında ve mutlu bir yaşam

* Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğretim Elemanı

sürdürmesinde profesyonel kişilerce yapılan, bilimsel ve sistematik bir yardım sürecidir (Fadıloğlu, 1989:61-68).

Danışmanlık ise; öğrenciye öğrenimi süresince 2547 sayılı kanunun amaç ve ilkeleri doğrultusunda öğrencinin devamını, öğrenim durumunu izlemek, idare ile olan ilişkilerinde aracılık yapmak, fiziksel, ruhsal, sosyal ve kültürel konularıyla ilgilenmek ve yol göstermek, gerekli durumlarda öğrenciyi ve ailesini uyarmak gibi konularda rehberlik etme ve yardımcı olmaktır. 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Yasası ile üniversitelerde “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Merkezleri” nin kurulması ve bu hizmetlerin sağlanması için de her üniversitede bulunan “Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi” tarafından yürütülmesi karara bağlanmıştır (Fadıloğlu 1989:61-68).

Bu kadar geniş tanımlamaları olan görevlerin yerine getirilebilmesi için; eğitim kurumlarına, öğretmenlere ve okul danışmanlarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğrencilerin gelecekteki akademik ve mesleki gelişmesine yön veren çok çeşitli özelliklerin biçimlendirilmesinde rol alan öğretim elemanlarının vereceği etkin danışmanlık hizmeti, eğitimin niteliğini ve öğrencinin başarısını ve mesleğe bakış açısını önemli ölçüde etkilemektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının okulda verilen danışmanlık hizmetlerinin yeterliliği konusundaki görüş ve beklentilerini değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Sayıtlar

Bu araştırma, çalışmaya katılan öğrencilerin ve öğretim elemanlarının görüşlerini içtenlikle yansıttıkları ve kaynaklardan sağlanan bilgilerin gerçeği ifade ettiği temel sayıtlarına dayanmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma; Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 1998-1999 öğretim

döneminde öğrenim gören ve eğitim veren 41 öğretim elemanı ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Evren ve örneklem

Tanımlayıcı olarak planlanan araştırmanın çalışma evreni olarak, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencileri ve eğitim veren öğretim elemanları seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini ise; Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 1998-1999 öğretim döneminde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 260 öğrenci ve eğitim veren 41 öğretim elemanı oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, örnekleme yer alan öğrencilere ve öğretim elemanlarına araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu uygulanmıştır.

Hazırlanan anket formunun öğretim elemanlarına ait bölümünde; öğretim elemanlarına akademik unvan ve idari görevleri ile ilgili 2 soru, tez ve tez dışı danışmanlık yaptığı öğrenci sayıları, verdikleri danışmanlık hizmetlerinden memnun olma durumları, danışmanlık sırasında karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlara yönelik önerilerine ilişkin toplam 7 soru sorulmuştur.

Öğrencilere ait bölümde öğrencilere ise; sosyo-demografik özelliklere ait 14 soru, okuldaki sosyo-kültürel faaliyetlere ilişkin 3 soru, okula ilişkin beklentilerine ait 2 soru, aile, yönetim ve arkadaşları ile ilişkilerinden memnuniyet durumları ile ilgili 1 soru, danışmanlık hizmetlerine ilişkin 4 soru, danışmanlık hizmetlerinden beklentilerine ilişkin 19 soru ve genel sorunlarına ilişkin 32 soru sorulmuştur.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından kodlanmış olup, SPSS versiyon 6.0 istatistik programında değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1: Öğretim Elemanlarının Görevlerine Göre Dağılımı

AKADEMİK UNVAN	SAYI	YÜZDE (%)
Ar. Gör. (Y.L. Öğrencisi)	10	24.4
Ar. Gör. (Doktora Öğrencisi)	5	12.2
Dr. Ar. Gör.	1	2.4
Öğr. Gör.	3	7.3
Yard. Doç.	12	29.3
Doç. Dr.	5	12.2
Prof. Dr.	5	12.2
Toplam	41	100
İDARİ GÖREV		
Müd. Yard.	2	4.9
Bölüm Başk.	5	12.2
Yön. Kur. Üyesi	2	4.9
A.S.M.Y.O. Böl. Başk.	1	2.4
Toplam	10	24.4

Araştırma kapsamına alınan öğretim elemanlarının %12.2'si Prof. Dr., %12.2'si Doç. Dr., %29.3'ü Yard. Doç. Dr., %7.3'ü Öğretim görevlisi ve %39'u Araştırma Görevlisidir (Tablo 1).

Tablo 2: Öğretim Elemanlarının Danışmanlık Yaptığı (Tez Dışı) Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

ÖĞRENCİ SAYISI	SAYI	YÜZDE (%)
1-10 kişi	22	53.7
11-20 kişi	16	39.0
Yanıt yok	3	7.3
Toplam	41	100

Tablo 2'de öğretim elemanlarının danışmanlık yaptığı öğrenci sayısı görülmektedir. Buna göre; öğretim elemanlarının %53.7'si 1-10 öğrenciye, %39'u ise 11-20 öğrenciye danışmanlık vermektedir.

Tablo 3: Öğretim Elemanlarının Danışmanlık Hizmeti İçin (Tez Dışı) Belirttikleri İdeal Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

ÖĞRETİM ELEMANI		
İDEAL ÖĞRENCİ SAYISI	SAYI	YÜZDE (%)
2 kişi	1	2.4
3 kişi	4	9.8
4 kişi	4	9.8
5 kişi	18	43.9
6 kişi	1	2.4
7 kişi	1	2.4
8 kişi	1	2.4
9 kişi	1	2.4
10 kişi	5	12.2
Yanıt yok	5	12.2
Toplam	41	100

Öğretim elemanlarının danışmanlık için belirttikleri ideal öğrenci sayısı tablo 3'de gösterilmiş olup, ideal bir danışmanlık hizmeti için öğretim elemanlarının belirttikleri öğrenci sayısı %43.9 oranında 5 öğrenci olarak saptanmıştır.

Tablo 4: Öğretim Elemanlarının Tez Danışmanlığı Yaptığı Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

ÖĞRETİM ELEMANI		
ÖĞRENCİ SAYISI	SAYI	YÜZDE (%)
4 kişi	19	46.4
5 kişi	3	7.3
6 kişi	3	7.3
7 kişi	3	7.3
8 kişi	1	2.4
9 kişi	3	7.3
10 kişi	1	2.4
11 kişi	2	4.9
12 kişi	3	7.3
13 kişi	1	2.4
14 kişi	2	4.9
Toplam	41	100

Öğretim elemanlarının danışmanlık hizmeti dışında tez danışmanlığı verdiği öğrenci sayısı tablo 4'te verilmiştir. Buna göre; öğretim elemanlarının %46.4'ünün danışmanlık dışında 4 öğrenciye,

%21.9'unun 10 ve üzeri öğrenciye tez danışmanlığı verdiği belirlenmiştir.

Tablo 5: Öğretim Elemanlarının Tez Danışmanlığı İçin Belirttikleri İdeal Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

ÖĞRETİM ELEMANI		
İDEAL ÖĞRENCİ SAYISI	SAYI	YÜZDE (%)
1	3	7.3
2	5	12.2
3	4	9.8
4	4	9.8
5	2	4.9
Yanıt yok	23	56.0
Toplam	41	100

Tablo 5'te öğretim elemanlarının tez danışmanlığı için ideal gördükleri öğrenci sayıları yer almaktadır. Buna göre öğretim elemanlarının %12.2'si tez danışmanlığı için ideal öğrenci sayısını 2, %9.8'i tez danışmanlığı için ideal öğrenci sayısını 3 ve yine %9.8'i tez danışmanlığı için ideal öğrenci sayısını 4 olarak belirtmişlerdir.

Tablo 6: Öğretim Elemanlarının Verdikleri Danışmanlık Hizmetlerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Dağılımı

MEMNUN OLMA DURUMU	SAYI	YÜZDE (%)
Evet	6	14.6
Hayır	2	4.9
Yanıt yok	33	80.5
Toplam	41	100

Tablo 6'da öğretim elemanlarının verdikleri danışmanlık hizmetlerinden memnun olma durumları yer almaktadır. Buna göre, öğretim elemanlarının %80.5'i bu soruyu yanıtlamazken, %14.6'sı verdikleri danışmanlık hizmetlerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 7: Öğretim Elemanlarının Danışmanlık Sırasında Karşılaştıkları Sorunlarına Göre Dağılımı

ÖĞRETİM ELEMANI		
KARŞILAŞILAN SORUNLAR	SAYI	YÜZDE (%)
Öğrenci Sayısı Fazla	21	51.2
Öğrencilerle Görüşememe	4	9.8
Tez Danışmanlığı İçin Yeterliyim Diğer Danışmanlıklar İçin Yetersizim	6	14.6
Zaman Yok ve Öğrenci ile Görüşülemiyor	1	2.4
Yanıt yok	9	22.0
Toplam	41	100

Öğretim elemanlarının danışmanlık sırasında karşılaştıkları sorunlar tablo 7'de görülmekte olup, öğretim elemanlarının %51.2'si öğrenci sayısının fazla olduğunu, %14.6'sı ise tez danışmanlığı konusunda yeterli olduklarını fakat diğer danışmanlık hizmetlerinde yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir.

Bayık (1993), Karaaslan ve Gürkan (1994) ve Görak ve ark (1997)'nin yapmış oldukları araştırmalarda, öğretim elemanlarının danışmanlık hizmetlerini yeterince yerine getirememesinde, öğrenci sayısının fazla olması, aşırı iş yükü, zaman darlığı, ayrı çalışma odalarının olmaması, yönetici ve çalışma arkadaşlarından sosyal desteğin az olması gibi nedenlerin etkili olduğu ortaya konmuştur. Bu bağlamda elde edilen bulgularla sözü edilen araştırma sonuçları paralellik göstermektedir.

Tablo 8: Öğretim Elemanlarının Danışmanlıkta Karşılaşılan Sorunları Gidermek İçin Sundukları Önerilere Göre Dağılımı

ÖĞRETİM ELEMANI		
ÖNERİLER	SAYI	YÜZDE (%)
Öğrenci Sayısının Azaltılması	11	26.8
Uygun Ortam Sağlanması	27	65.9
İş Yükünün Azaltılması	1	2.4
Yanıt yok	2	4.9
Toplam	41	100

Öğretim elemanlarının danışmanlık hizmetlerinde karşılaştıkları sorunları gidermeye ilişkin önerileri incelenmiş ve bulgular tablo 8’de yer almıştır. Tablo 8’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %65.9’u danışmanlık hizmetleri için uygun ortam oluşturulmasını, %26.8’i öğrenci sayısının azaltılmasını önermişlerdir.

Karaaslan ve Gürkan (1994) tarafından yapılan araştırmada, öğretim elemanlarının durum ve koşullarının gerektiği gibi olmadığı ve bunun öğrencilere yansıdığı belirtilmiştir. Elde edilen bu sonuç araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Sosyo- Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	SAYI	YÜZDE(%)
SINIF		
1. Sınıf	69	26.5
2. Sınıf	10	3.8
3. Sınıf	97	37.3
4. Sınıf	84	32.3
MEZUN OLDUĞU OKUL		
Lise	228	87.7
SML	17	6.5
Diğer	15	5.8
EN UZUN YAŞADIĞI YER		
Köy	11	4.2
Kasaba	37	14.2
Kent	85	32.7
Büyükşehir	127	48.9
KARDEŞ SAYISI		
1-4	221	85
5-8	39	15
OKUYAN KARDEŞ SAYISI		
1	87	33.5
2	69	26.5
3	32	12.3
4	10	3.8
5	5	1.9
Yok	57	21.9
AİLENİN GELİR DÜZEYİ		
Gelir gideri dengeler	192	73.8
Gelir giderden az	47	18.1
Gelir giderden yüksek	21	8.1
AİLEDE ÇALIŞANLAR		
Anne	2	0.8
Baba	132	50.7
Anne ve Baba	51	19.6
Baba ve Kendi	11	4.2
Baba ve Kardeşler	33	12.6
Abla yada Ağabey	14	5.4
Anne ve Kardeşler	15	5.8
Yanıt yok	2	0.8
KALDIĞI YER		
Ailesiyle	98	37.7
Yurt	110	42.3
Arkadaş	33	12.7
Akraba	10	3.8
Diğer(kendi başına)	9	3.5
AİLE TİPİ		
Çekirdek	228	87.7
Geniş	27	10.4
Parçalanmış	5	1.9
AİLEDEN AYRILAN BÜTÇE		
Çok yeterli	17	6.5
Yeterli	146	56.2
Yetersiz	96	36.9
Yanıtız	1	4
BÜTÇEYE KATKIDA BULUNMA		
Evet	44	16.9
Hayır	213	81.9
Yanıt yok	3	1.2
OKULU İSTİYEREK SEÇME		
Evet	109	41.9
Hayır	139	53.5
Yanıt yok	12	4.6
TERCİH SIRASI		
1-5	39	15
6-12	74	28.5
13-18	134	51.5
Yanıt yok	13	5
OKULU SEÇME NEDENİ		
Meslek sahibi olma	21	8.1
Mesleği sevme	53	20.4
Rahat iş bulma	21	8.1
Ailenin isteği	27	10.4
Diğer	18	6.9
Yanıt yok	120	46.1
Toplam	260	100.0

Tablo 9'da öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin %37.3'ü 3. sınıf öğrencisi, %87.7'si lise

mezunu, %48.9'unun en uzun süre yaşadığı yerin büyük şehir olduğu, %85'inin kardeş sayısının (1-4) olduğu, %33.5'inin 1 okuyan kardeşi olduğu,

%73.8'inin ailelerinin gelir durumunun gideri dengelediği görülmektedir. Yine öğrencilerin %50.7'sinin ailesinde sadece babanın çalıştığı ve %19.6'sının ailede hem annenin hem de babanın çalıştığı belirlenmiştir. %87.7'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu, %56.2'sinin kendilerine ayrılan bütçenin yeterli olduğu, %81.9'unun aile bütçesine katılmadığı, %42.3'ünün yurtta kaldığı saptanmıştır.

Özgüven (1990)'in yapmış olduğu bir araştırmada kız öğrencilerin %31'inin psikolojik problemlerinin kaynağı olarak yurttaki durumları gösterdiği görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin yurtta kalmasının onların ruhsal sağlık ve uyumlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Tablo 9'da, öğrencilerin, %53.5'inin okulu istemeden seçmiş olduğu ve %51.5'ininde 13-18. tercihleri arasında bu okulu tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin hemşirelik yüksekokulunu

seçme nedenlerine göre dağılımına bakıldığında ise; %20.4'ü mesleği sevmeye, %10.4'ü ailenin isteği, %8.1'i meslek sahibi olma, yine aynı oranda rahat iş bulma (%8.1) olduğu görülmektedir.

Dramalı ve ark. (1998) ve Atalay ve ark. (1993)'ün yapmış oldukları çalışmalarda, hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin istemedikleri halde hemşirelik yüksekokullarına ÖSYM tercihlerinde son sıralarda yer verdikleri, okula başladıkları ve devam ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuç araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Fadıloğlu ve ark. (1986), Dramalı ve ark. (1988), Karadakovan (1995) ve Erdemir (1997) tarafından yapılan diğer çalışmalarda ise, hemşirelik yüksek okulunu seçme nedeni olarak mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı gösterilirken, büyük çoğunluğu ise rastlantı sonucu olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırma bulguları ile benzer niteliktedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Okuldaki Sosyo-Kültürel Faaliyetlere İlişkin Görüş ve Beklentilerinin Dağılımı

ÖĞRENCİ		
<u>OKULUN SOSYO-KÜLTÜREL FAALİYETLERİNİ DEĞERLENDİRME</u>	SAYI	YÜZDE (%)
Yeterli	34	10.1
Yetersiz	214	80.3
Kısmen yeterli	12	9.6
<u>YETERSİZSE NELER YAPILMALI</u>		
Spor	28	10.8
Müzik	25	9.6
Folklor	5	1.9
Güzel sanatlar	55	21.2
Hepsi	41	15.8
Spor+Müzik+G.S	37	14.2
Spor+G.S.+Folklor	12	4.7
Müzik+G.S.	20	7.7
Okuma kulüpleri	4	1.6
Yanıtsız	33	12.7
<u>DERS DIŞI SOSYO-KÜLTÜREL FAALİYETLERE KATILMA</u>		
Spor	37	14.2
Tiyatro	4	1.5
Müzik	16	6.2
Fotoğraf	5	1.9
Resim+tiyatro	5	1.9
Sinema+tiyatro	24	9.2
Fotoğraf+ tiyatro	4	1.6
Folklor+müzik	19	7.3
Tema vakfi+Ebru kursları	4	1.6
Dil kursu	4	1.6
Yanıtsız	138	53.0
Toplam	260	100.0

Tablo 10’da öğrencilerin okuldaki sosyo-kültürel faaliyetlere ilişkin görüş ve beklentileri incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %80.3’ü okulun kültürel faaliyetlerini “yetersiz” olarak değerlendirmişlerdir. Bu durum üniversite eğitiminin “kültürlü birey yetiştirme” amacına ters düşmektedir. Öğrencilerin %21.2’ si güzel sanatlar konusunda kültürel faaliyetler yapılmasını önermişlerdir. Öğrencilerin ders dışı sosyo-kültürel faaliyetlerden en çok (%14.2) spor faaliyetlerine katıldıkları saptanmıştır.

Görak ve ark (1988) tarafından Florance Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada; öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede en fazla oranla kitap okuma, müzik dinleme, sinema ve tiyatroya giderek değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencileri ile yapılan benzer bir çalışmada da; öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede en fazla oranla sinema, tiyatro ve konsere gittikleri belirlenmiştir (Fadıloğlu ve ark., 1986:28-38; Eşer ve Dereli, 1993:322-328; Alpar, Ecevit ve ark., 1997:329-334). Yapılan bu çalışmaların sonuçları araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir

Genel olarak öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere yeterince katılmama nedenleri arasında; bütçelerinin yetersiz olması, bu etkinliklere yalnız gidememe yada kız oldukları için ailenin izin vermemesi sayılabilir.

Öğrencilerin sosyo-kültürel faaliyetlere katılım göstermemesinde; üniversitenin ve yüksek okulların bu tür faaliyetlere bütçelerinden yeterli pay ayırmamaları da önemli bir diğer etkidir.

Tablo 11: Öğrencilerin Okula İlişkin Beklentilerinin Dağılımı

	ÖĞRENCİ	
	SAYI	YÜZDE
OKUL İLE İLGİLİ BEKLENTİ		
Beklentilerimin altında	207	79.6
Beklentilerim doğrultusunda	35	13.5
Beklentilerimin üstünde	1	0.4
Yanıtsız	17	6.5
OKUL İLE İLGİLİ BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMADAKİ GÜÇLÜKLER		
1- Kampüsten uzak, erkek arkadaşım yok	16	6.2
2- Öğretim elemanları otoriter, arkadaşlıktan uzak	15	5.8
3- Üniversite öğrencisi muamelesi yok	31	11.9
4- İletişim bozuk	36	13.9
5- Malzeme eksik	9	3.5
6- Sosyal etkinlikler az	29	11.2
7- Öğretim elemanları otoriter, arkadaşlıktan uzak+ İletişim bozuk+ Sosyal etkinlikler az	11	4.2
8- Motivasyon azlığı, mesleğe uyumun olmaması	5	2.5
9- Teoriğin fazla olması ve hızlı geçmesi, sürekli not tutma, derslerin çok zaman alması	28	10.9
10- Öğretim elemanları otoriter, arkadaşlıktan uzak+ Motivasyon azlığı, mesleğe uyumun olmaması	2	8.0
11- Staj değerlendirmesi yetersiz, sınav soruları çok uzun	5	1.9
12- Yanıt yok	73	28.1
Toplam	260	100.0

Tablo11’de Öğrencilerin okul ile ilgili beklentileri ve bu beklentilerin karşılamaındaki güçlükler incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %79.6’sının okul ile ilgili beklentilerinin, beklentileri altında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %13.9’u iletişim bozukluğu, %11.9’u üniversite öğrencisi muamelesi olmadığı ve %11.2’si sosyal etkinliklerin az olması nedeni ile

bu beklentileri gerçekleştiremediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, Tablo 7’deki sonuçlar ve literatür ile uygunluk göstermektedir.

Nitekim, Fadiloğlu ve ark (1986), Karaaslan ve Gürkan (1994) ve Görak ve ark (1997) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Aile, Yönetim Ve Arkadaşları İle İlişkilerinden Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi

	Memnun değil		Kısmen memnun		Memnun		Yanıtsız	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Aile	137	52.7	30	11.5	82	31.5	11	4.3
Okul yöneticileri	52	20.0	133	51.2	74	28.5	1	0.4
Öğretim elemanları	35	13.5	171	65.8	53	20.4	1	0.4
Arkadaşlar	109	41.9	80	30.8	67	25.8	4	1.6

Tablo 12’de öğrencilerin aileleri okul yöneticileri ve arkadaşları ile olan ilişkilerinden memnuniyet durumları incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %52.7’sinin aileleri ile olan ilişkilerinden “memnun olmadığı” ve %11.5’inin “kısmen memnun” olduğu, %51.2’sinin okul yönetiminden “kısmen memnun” olduğu, %65.8’inin öğretim elemanlarından “kısmen memnun” olduğu ve %41.9’unun arkadaşları ile olan ilişkilerinden “memnun olmadığı” görülmektedir.

Karaaslan ve Gürkan (1994) tarafından Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencileri ile yapılan çalışma sonuçlarına göre; öğrencilerin aileleri ve arkadaşları ile olan ilişkilerinden “memnun” oldukları; okul yöneticileri ile olan ilişkilerinden ise “memnun olmadıkları” saptanmıştır. Bu sonuçlar elde edilen araştırma bulguları ile paralellik göstermemiştir. Bu durum öğrencilerin gençlikten çıkıp yetişkinliğe adım attığı bu dönemde, aile içinde duygusal

rahatsızlıkların, gerilim ve çatışmaların yaşandığını düşündürmektedir.

Aile içindeki etkileşim; bazen anlamlı ve bütün doyumların kaynağı olabildiği gibi bazen de büyük duygusal rahatsızlık ve çatışmaların kaynağı olabilir. Çocukluk yıllarından itibaren, bireyin diğer aile üyeleri ile olan ilişkileri ileri gelişim dönemlerinde çevre ile olan uyumunu etkileyebilmektedir (Karaaslan ve Gürkan, 1994:31-44).

Öğrenci, hemşire ve öğretim elemanı, öğretim süreci içinde ders, ders dışı ve klinik alan olmak üzere değişik ortam ve süreçlerde ilişki içindedirler. Bu nedenle ilişkilerin niteliği, öğrencilere rol modeli olma açısından oldukça önemlidir.

Yaşam süreci içinde arkadaşlık ilişkilerinin büyük önem taşıdığı düşünülürse, öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkilerinden memnun olmayışlarının danışmanlık hizmetlerinden beklentilerinin daha fazla olmasına yol açacağı sonucuna varılabilir.

Tablo 13: Öğrencilerin Danışmanlık Hizmetine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	ÖĞRENCİLER	
	SAYI	YÜZDE
<u>PROBLEM OLDUĞUNDA YARDIM ALMA KAYNAKLARI</u>		
Kendisi	25	9.6
Aile ve yakınları	79	30.4
Arkadaşları	61	23.5
Danışmanı	29	11.2
Hepsi	29	11.2
Diğer (Kendisi ve arkadaşları vb)	37	14.2
<u>OKULDAKİ DANIŞMANLIKTAN MEMNUN OLMA DURUMU</u>		
Memnun	18	6.9
Kısmen memnun	77	29.6
Memnun değil	155	59.6
<u>DANIŞMANLIKTAN MEMNUN OLMAMA NEDENLERİ</u>		
1- Deneyimsiz Ar.Gör./danışman	7	2.7
2- Danışmanı bulamama/hiç görüşememe/güvensizlik	30	11.5
3- Zaman ayıramama	54	20.8
4- Çok resmi ve kopuk iletişim	35	13.5
5- Danışmanın öğrenciyi tanımaması	30	11.6
6- Danışmanın idari işleri iyi bilmemesi	2	0.8
7- 2+3+4	8	3.1
8- Danışmanlığın faydalarını bilmeme	5	1.9
9- Yanıtsız	89	34.2
<u>DANIŞMANLIK HANGİ KONULARDA OLMALI</u>		
1- Eğitim	46	17.7
2- Ekonomi	6	2.3
3- Bireysel	64	24.6
4- Sağlık	6	2.3
5- Eğitim + Ekonomi+ Bireysel+ Sağlık	103	39.7
6- Psikolojik/Uzman	31	12.0
7- Yanıtsız	4	1.5

Öğrencilerin danışmanlığa ilişkin görüşleri tablo 13’de incelendiğinde, öğrencilerin %30.4’nün problemleri olduğunda aile ve yakınlarından ve %23.5’nin arkadaşlarından yardım aldıklarını belirttikleri saptanmıştır. Yine öğrencilerin %59.6’sının okuldaki danışmanlık hizmetlerinden “memnun olmadığı”, %29.6’sının “kısmen memnun” olduğu ve %6.9’unun “memnun” olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %20.8’i kendilerine zaman ayrılmaması, %13.5’i çok resmi ve iletişim kopukluğu nedenlerini danışmanlık, hizmetlerinden memnun olmama nedenleri arasında belirtmişlerdir. Yine tablo 13’de öğrencilerin %24.6’sının kendilerine bireysel alanda, %17.7’sinin eğitim alanında ve %39.7’sinin eğitim, bireysel, ekonomi ve sağlık alanında danışmanlık hizmeti verilmesini önerdikleri

görülmektedir. Bu sonuçlar; Karaaslan ve Gürkan’ın (1994) yaptığı çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Yapılan araştırmalarda danışmanlığın beklendiği ve tanımlandığı gibi yeterli yapılmadığı vurgulanmakta olup, Avrupa’nın değişik ülkelerinde hemşirelik öğrencileri ile yapılan araştırmalarda; öğrencilerin danışmanlık hizmetlerinden memnun olmadıkları ve daha fazla beklentilerinin olduğu saptanmıştır (Erdemir 1997:322-328). Karaaslan ve Gürkan’ın (1994) yaptığı çalışmada öğrencilerin en fazla eğitim ve bireysel alanda danışmanlık hizmeti istedikleri, ekonomik konularda danışmanlığın ise en son sırada yer aldığı belirlenmiştir. Bulunan sonuçlar, bu çalışmadaki sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Tablo 14: Öğrencilerin Danışmanlık Hizmetlerinden Beklentilerine Göre Dağılımı

	OLMASI GEREKEN				ŞU AN VERİLEN			
	EVET		HAYIR		EVET		HAYIR	
DANIŞMAN	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mesleki yayınları okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır	239	91.9	17	5.7	55	21.2	171	65.8
Araştırma yapmaya teşvik etmelidir	246	94.6	9	3.5	53	20.4	173	66.5
Mesleği benimsemeye katkıda bulunmalıdır	245	94.2	8	3.1	85	32.7	143	55.0
Bağımsız karar verme becerisini geliştirmelidir	230	88.5	20	7.7	58	22.3	166	63.8
Kişilerarası ilişki kurma becerisini geliştirmelidir	220	84.6	29	11.2	59	22.7	165	63.5
Anlayışlı ve ilgili olmamı sağlamalıdır	214	82.3	33	12.7	75	28.8	145	55.8
Öğrenciye olumsuz eleştiriden kaçınmalıdır	170	65.4	79	30.4	89	34.2	133	51.2
Öğrencinin olumlu davranışını taktir etmelidir	242	93.1	10	3.9	86	15.0	135	33.1
Öğretici ve bilgili olmalıdır	253	97.3	1	4.0	109	4.9	118	45.4
İletişime açık olmalıdır	6	2.3	254	97.7	126	48.5	107	41.2
Öğrenciye destek ve yardım sağlamalıdır	248	95.4	6	2.3	88	33.8	137	52.7
Öğrenciye değer vermeli, saygı duymalıdır	250	96.2	3	1.2	124	47.7	105	40.4
Öğrenciye güven duymalıdır	244	93.8	3	1.2	93	35.8	128	49.2
Öğrenciye güven vermelidir	220	84.6	5	1.9	87	33.5	118	45.4
Öğrenciye örnek olmalıdır	243	93.5	8	3.1	97	37.3	120	46.2
Öğrenciye yeterli zaman ayırmalıdır	250	96.2	3	1.2	55	21.2	173	66.5
Öğrenciyi cesaretlendirmelidir	249	95.8	4	1.5	59	22.7	161	61.9
Öğrencinin haklarını korumalıdır	250	96.2	4	1.5	76	29.2	150	57.7
Sosyo-kültürel faaliyetler açısından öğrenciyi desteklemelidir	237	91.2	7	2.7	85	32.7	133	51.2

Öğrencilerin danışmanlık hizmetleri ile ilgili beklentilerinin dağılımı tablo 14'de incelendiğinde, öğrencilerin %97.3'ü danışmanlık hizmetleri veren öğretim elemanlarından öğretici ve bilgili olmasını, %96.2'si öğrenciye değer verilmesini ve saygı duyulmasını, %96.2'si yeterli zaman ayrılmasını ve yine %96.2'si öğrenci haklarının korunmasını beklediğini ifade etmiştir. Ancak, %45.4'ünün danışmanlarında öğretici ve bilgili olma özelliği olmadığını, %40.4'ünün

danışmanlarında öğrenciye değer verme ve saygı duyma özelliğini bulamadıklarını, %66.5'inin danışmanları tarafından kendilerine yeterli zamanın ayrılmadığını ve %57.7'sinin danışmanları tarafından öğrenci haklarını koruma özelliği olmadığını ve bu beklentilerinin gerçekleşmediğini belirttikleri saptanmıştır.

Elde edilen bu bulguların Görak ve ark. (1997) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo 15: Öğrencilerin Genel Sorunlara İlişkin Yanıtlarına Göre Dağılımı

GENEL SORUN ALANLARI	EVET		HAYIR	
	Sayı	%	Sayı	%
Okulun spor imkanları yetersiz	207	79.6	38	14.6
Aileme yük olmaya devam ediyorum	185	71.2	66	25.4
Eğlenmek için zaman yok	180	69.2	71	27.3
Ders dışında başka faaliyetlere zamanım kalmıyor	177	68.1	74	28.5
Ulaşım çok zamanımı alıyor	151	58.1	101	38.8
Kültürel faaliyetlere katılamıyorum	189	72.7	61	23.5
Aylık gelirim masraflarımı karşılamıyor	137	52.7	115	44.2
Kişiliğimize saygı gösterilmiyor	183	70.4	69	26.5
Gelecekte iş bulamayacağımdan korkuyorum	174	66.9	76	29.2
Sağlıklı beslenemiyorum	149	57.3	102	39.2
Rahatça ders çalışacağım yerim yok	104	40.0	143	55.0
Ruh sağlığım iyi değil	81	31.2	163	62.7
Evden ayrı kalmak beni üzüyor	69	26.5	178	68.5
Beden sağlığım iyi değil	86	33.1	165	63.5
Karşı cinsten bir arkadaşım yok	72	27.7	178	68.5
Karşı cinsle problemlerim var	93	35.8	157	60.4
Arkadaşarımla rahat iletişim kuramıyorum	32	12.3	213	81.9
Klinik uygulamalarda ekip ile rahat iletişim kuramıyorum	43	16.5	207	79.6
Okuldaki öğretim elemanları ile rahat iletişim kuramıyorum	88	33.8	163	62.7
Kaldığım yerde sağlıklı bir temizlik ortamı yok	146	56.2	105	40.4
Uykusuzluk çekiyorum	90	34.6	159	61.2
Dersler yetersiz ve kısa süreli	120	46.2	130	50.2
Öğretmen ve öğrenci ilişkileri yetersiz	112	43.1	136	52.3
Sınıflar kalabalık	234	90.0	18	6.9
Kitaplar pahalı	239	91.2	16	6.2
Ders araç gereçleri yetersiz	217	83.5	34	13.1
Uygulama ortamı iyi değil	206	79.2	46	17.7
Dersler çekici değil	189	72.7	62	23.8
Ders dışı yayınları izleyemiyorum	212	81.5	39	15.0
Öğrencilik ile ilgili kurallar beni sıkıyor	211	81.2	36	13.8
Derslerde not tutmaktan dersi anlayamıyorum	202	77.7	48	18.5
Üniversitede başarılı olamayacağımdan endişe duyuyorum	207	79.6	45	17.3

Tablo 15’de öğrencilerin genel sorunlara ilişkin yanıtlarının dağılımı görülmektedir. Tablo 15 incelendiğinde; öğrencilerin %79.6’sı okulun spor imkanlarının yetersiz

olduğunu, %72.7’si kültürel faaliyetlere katılmadığını, %70.4’ü kişiliklerine saygı gösterilmediğini, %66.9’u gelecekte iş bulamayacağından korktuğunu, %57.3’ü

sağlıklı beslenemediğini, %90.0'nın sınıfların kalabalık olduğunu, %83.5'i ders araç-gereçlerinin yetersiz olduğunu, %79.2'si uygulama ortamının iyi olmadığını, %72.7'si derslerin ilgi çekici olmadığını, %81.5'i ders dışı yayınları izleyemediğini, %81.2'si öğrencilik ile ilgili kurallardan sıkıldığını, %77.7'si derslerde not tutmaktan dolayı dersi anlayamadığını, %79.6'sı eğitiminde başarılı olamayacağından endişelendiğini belirttikleri görülmektedir. Bu sonuçlar; Karanisaoğlu ve ark. (1988), Fadıloğlu ve ark. (1986) ile Dindar ve Şıpkı'nın (1996) sonuçları ile benzerlik göstermiştir.

SONUÇ

Yapılan araştırma sonucunda öğretim elemanlarının;

- Danışmanlık ve tez danışmanlığı yaptıkları öğrenci sayısını fazla buldukları,
  - Danışmanlık hizmeti için yeterli olduklarını belirttikleri,
- Öğrencilerin;
- Okuldaki kültürel faaliyetleri yetersiz buldukları,
  - Okul ile ilgili beklentilerini yeterli şekilde karşılayamadıkları,
  - Okuldaki danışmanlık hizmetinden memnun olmadıkları,
  - Öğretim elemanlarından öğretici ve bilgili olmalarını, kendilerine değer vermelerini ve saygı duymalarını, kendilerine yeterli zaman ayırmalarını, öğrenci haklarının korunmasını bekledikleri ancak bu beklentilerine ulaşamadıkları,
  - Sınıfları kalabalık ve ders araç-gereçlerini yetersiz buldukları, derslerin ilgi çekici olmadığı ve not tutmaktan

dersleri anlayamadıkları ve mezuniyetten sonra iş bulamamaktan endişe duydukları saptanmıştır.

ÖNERİLER

- Danışmanlık hizmetinin yaygınlaştırılması ve sürekli olması için öğrenci sayısının azaltılması,
- Eğitimin ilk yıllarında öğrenci ile deneyimli ve mesleki bilgi ve birikimi daha fazla olan öğretim elemanlarının çalışması,
- Folklor, tiyatro, koro, spor gibi kültürel etkinliklere öğrencilerin katılabilmeleri için gerekli ödeneğin ayrılması ve öğrencilerin motive edilmesi,
- Öğrencilerin danışman öğretim elemanları ile 15 günde veya ayda bir düzenli toplantı yapmaları,
- Öğretim elemanlarının öğrenciye iyi bir rol modeli olabilmesi ve rehberlik ve danışmanlık hizmetinin iyi ve etkin bir şekilde verilebilmesi için kendilerini sürekli yenilemesi, geliştirmesi ve bu konuda uzman olan kişilerle işbirliği sağlanması,
- Öğrencilere etkin bir eğitimin verilebilmesi için aktif eğitim yöntemlerinin geliştirilmesi ve uygun fiziki yapının sağlanması,
- Mesleğin öğrencilere benimsetilmesi için meslek felsefesinin ve moral değerlerinin kazandırılmasına destek olunması önerilmektedir.
- Bu araştırmaya benzer nitelikteki araştırmalar üniversite genelinde yapıp, öğrencilerin danışmanlık hizmetlerinden memnuniyet durumları saptanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alpar Ş E ve ark. (1997). **Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Lisans Öğrencilerinin Hemşirelik Rollerini Eğitimde Kazanabilme Durumunun İncelenmesi**, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul: Çevik Matbaacılık, 329-334.
- Atalay M, (1986). **Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Hemşireliği İsteyerek Seçip Seçmeme Durumları İle Okuldaki Başarıları Arasındaki İlişkinin Açıklanması** I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul , Hilal Matbaacılık, 117-124.
- Atalay M ve ark. (1993). **Cumhuriyet Üniversitesi I.Sınıf Öğrencilerinin Klinik Uygulama Öncesi Ve Klinik Uygulama Sırasında Yaşadıkları Güçlüklerin Ve Bu Konudaki Yardım Beklentilerinin Belirlenmesi**, III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi Ve Film Merkezi, 403-409.
- Bayık A, (1993). **Öğrencilerin Hemşire Eğitimcilerde Etkili Eğiticilik Niteliklerini Değerlendirmeleri Üzerine Bir Çalışma III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi Ve Film Merkezi, 47-57.
- Dindar İ, Şıpkın S, (1996). **Trakya Üniversitesi Edirne Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri, Sorunları Ve Mesleksel Beklentilerinin Araştırılması**, Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yılı Sempozyumu, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi, 49-57.
- Dramalı ve ark. (1988). **Eğitimde Bugüne Kadar Yapılan Uygulamaların Çalışma Hayatına Katkısının İncelenmesi**, III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 52-61.
- Erdemir F, (1997). **Hemşirelik Yüksek Okulu I. Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Yüksek Okulunu Tercih Etme, Okula Başlamaya Karar Verme ve Okula Devam Etmede Etkili Faktörler**, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi Ve Film Merkezi, 322-328.
- Eşer İ, Dereli N, (1993). **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyo-kültürel Etkinliklere Katılma Durumlarının İncelenmesi, II. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, 322-328.
- Fadıloğlu Ç ve ark. (1986). “Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Etkinlikleri Ve Sorunları” **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi**, 2,3, 28-38.
- Fadıloğlu Ç ve ark. (1986). **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitim Sorunları Ve Mesleksel Beklentilerinin Saptanması**, I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, Hilal Matbaacılık,110-116
- Fadıloğlu Ç, (1989). Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik, **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi**, 5, 1, 61-68.
- Görak G ve ark. (1997). **Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Hemşire Öğretmenleri İle İlişkilerini Algılayışları Ve Bu Algılayışlara Değişik Faktörlerin Etkisi**, IV. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, Çevik Matbaacılık, 204-209.
- Görak G ve ark. (1988). **Florange Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinden Bir Grubun Sosyo- Ekonomik Kültürel Konumu, Mesleki Ve Diğer Yayınları İzleme Durumları**, II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul Hilala Matbaacılık, 137-143.
- Karaaslan A, Gürkan A, (1994). “Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Okuldaki Danışmanlık Hizmeti İle İlgili Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi”, **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi**, 10,1, 31-44.
- Karadakovan A. (1995). **Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitimin Başlangıcında ve Mezuniyetten Önce Meslek Seçimi Beklentileri Ve Çalışmak İstedikleri Alanlar İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi**. Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yılı Sempozyumu, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi, 301-308.
- Karanisaoğlu H ve ark. (1998). **İstanbul Üniversitesi Florance Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sorunları Ve Başarı Durumlarını Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi**, II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 123-131.
- Özcan A ve ark. (1993). **Farklı Öğretim Düzeylerindeki Öğrencilerin Hemşirelik Anlayışı Ve Mesleği Seçme Nedenleri**, III. Hemşirelik Eğitim Sempozyumu, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 85-93.
- Özgülven E. (1990). **Yurtlarda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Sağlık Ve Psikolojik Sorunları**, V. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi, 47-5